

IDEGEN ÁGYBAN

BOGDÁNYI SÁNDOR

Lassan hajnalodik, s én itt fekszem idegen ágyban, mellettem a barátom felesége.

Inkább egy víziló feküdne mellettem, vagy akár egy bajuszos börtönőr, azt se bánám.

Sajnos ez se víziló, se börtönőr, hanem egy klassz nő. Itt szuszog hozzám simulva, érzem a bőrét, a keblét, mintha két meleg zsemlye tapadna hozzám.

Bődület.

Hogyan szédülhettem így meg, én ökör?

A legszívesebben felpofoznám magamat.

Három nappal ezelőtt még nyugodtan ültem a sitiben, s hallgattam Gerák Bandi meséit. Bár ne hallgattam volna. De mit tehet az ember? A cellatárs, akarva, nem akarva, legjobb barátoddá válik, elmondja minden titkát, te is elmondod neki, s már néhány nap múlva úgy érzed, mintha a testvéred lenne. Nekem eddig nem is volt igazi barátom, akivel őszintén beszélhettem volna, úgy mint Gerák Bandival. A haverok előtt kénytelen felválni az ember, különben nem veszik semmibe. Ha én bármelyik haveromnak úgy feltártam volna a lelke-
met, mint Bandinak, az illető biztosan azt terjesztette volna rólam, hogy nyavalyás, betojós pasi vagyok, esetleg le is köpött volna. A haverok csak azt becsülik, aki erős és vakmerő. Ami igaz, az igaz, nincs nagyobb élvezet, mint meghirigelni valami beképzelt alakot az utcán, fényes nappal, aztán meglépni a balfenéken, s jó nagyokat röhögni utána. Hány tagot raktunk meg így, és sose csíptek el bennünket. Lám, Gerák Bandi csak egyszer verekedett életében, s akkor is ráfizetett.

Fura ember, az biztos. Olyan a hangja, mint a mélyhegedűé. Húzza, húzza a füledbe éjszakákon át, s folyton azt húzza, hogy az élet milyen szép. Fenét szép, de ő úgy mondja, hogy neki elhiszem. S mindig a maga életéről mesél.

Kezdetben untam a banánt. Nekem eszembe se jut visszagondolni a gyerekkoromra, inkább szeretném mielőbb elfelejteni a mostohaapámtól kapott pofonokat, meg a temérdek zsiros kenyeret, reggel, délben, este. Fogalmam sincs például, hogy milyen fák voltak a házunk előtt, hogy milyen volt az ég, a fű Szabadkán, a kertvárosban, ahol felnőttem. A frász, aki tudja. Gerák meg mindig úgy kezdte a mesét, hogy aprólékosan leírta a tájat: „Nyolc jegenye szegélyezte apám földjét, hét egyforma magas, a nyolcadik alacsonyabb, s nekem mindig fúrta

az oldalamat, mért maradt le az az egy fa, mért bontja meg a jegenyék nagyszerű egyformaságát. Később megtanultam az életben, hogy ez törvény: némely fa és némely ember megmagyarázhatatlan okokból lemarad a többi mögött.”

Hülyeség, gondoltam, de később egyre nagyobb érdeklődéssel hallgattam Bandi meséjét, s úgy éreztem magam, mintha filmet pergetnének előttem, amelyet már többször láttam, de nem jól láttam, mert csak most veszem észre a mellékesnek hitt részleteket.

Gerák Bandi megkért, ha kiszabadulok, keressem fel a feleségét, vegyek neki és a gyerekeknek valami kis ajándékot az ő nevében. Megígértem, hogy megteszem, hogyne tenném meg a barátomnak, aki egy ostoba verekedés miatt került a csávéba, azaz a sítibe.

Tegnap délután engedtek ki. Előbb körülnéztem ebben az idegen városban, kiséáltam az állomásra, kiválasztottam magamnak egy éjféli vonatot, azzal utazok majd haza, gondoltam. Aztán beültem a restibe, lehúztam három konyakot, és mohón elszívtam vagy tíz cigarettát. Nagy dolog a szabadság, hiába. Az áruházban vettem egy nyakláncot, kerek leffentyűvel, egy babát és egy játékautót, s máris indultam a Becsei útra a Gerák családhoz.

A huszonhetes számú ház hosszú hepehupás udvarában egymás mellett sorakoznak a lakásajtók mindkét oldalon. Az ötödik ajtón kopogtam, ahogy Bandi kioktatott ezerszer is. Már azt hittem, nincs otthon senki, de a harmadik kopogás után nyílt az ajtó, és a résben megjelent egy szőke fej és két kíváncsi kék szem.

— Bújjon be — mondta a nő, s eltűnt.

Beléptem a lakásba. Sehol egy lélek. A konyha felől hallottam az asszony hangját:

— Üljön le, mindjárt jövök.

Leraktam a csomagot az asztalra, óvatosan leereszkedtem az egyik székre, s miközben a konyha felé füleltem, meghatódva néztem körül a szobában.

Ez hát Gerák Bandi birodalma, gondoltam magamban. Itt pereg le egy boldog ember élete, amit nem tud megzavarni se a világ tökéletlensége, se az emberek rosszasága, se a börtön. Itt tanyázik az a bizonyos igazi, egész életre szóló szerelem, itt született a két gyerek, egy stramm fekete klapec, és egy földre szállt szőke angyal, ahogy Bandi nevezi őket. A magamfajta kezdőnek, akinek még sose volt saját szobája, éppenséggel semmit se jelentenek a falak és a bútorok, de itt minden tárgynak különös jelentősége volt számomra, mintha Bandi meséi elevenedtek volna fel, már csak a szereplők hiányoztak. Hirtelen úgy éreztem, hogy itt most én is részesévé válok Gerákék boldogságának. Szerettem volna nevetni, hangosan, örülni valaminek, de magam sem tudtam pontosan, minek.

Az is felötölt bennem, hogy egyszer talán nekem is lesz családom, otthonom, de menten elkergettem ezeket a gondolatokat. Marhaság az egész, nem nekem való. Hol vagyok én Gerák Banditól! A kisujja is többet ér, mint én szőröstül-bőröstül.

Ki vagyok én egyáltalán? Itt, ebben a lakásban merült fel bennem ez a kérdés először életemben. Szerettem volna úgy válaszolni erre a kérdésre, hogy jóképű vidám fickó vagyok, de éreztem, hogy ez a válasz hamis. Tudatlan, beképzelt, erőszakos fráter vagyok. De ez se biztos.

Végre megjelent az asszony, hosszú pongyolában. Látszott, hogy sebében megmosdott, megfésülködött. Pontosan olyan kedves, szép arca volt, mint ahogyan Bandi leírta.

Felálltam.

— Bandi küldött. Gerák Bandi — mondtam, várva a hatást. — Egy cellában ültünk, tetszik tudni.

Üres tekintettel végigmért tetőtől talpig, aztán elmosolyodott.

— Úgy? — mondta. — Bandi küldte?

— Igen, és ajándékot is küldött magának és a gyerekeknek.

Kibogoztam a csomagot.

— Ez a magáé, ez a kislányé, emez meg a fiúcskáé.

Megforgatta a nyakláncot az ujjai között, aztán visszatette az asztalra, és elnézett a fejem felett. Biztosan az urán jár az esze, gondoltam.

— Hol vannak a gyerekek? — kérdeztem.

— A gyerekek? — ocsúdott fel gondolataiból. — Anyámnál vannak.

Ültem, mint egy fatuskó, nem tudtam, mit is mondjak. Hol a heverőn kirakott színes párnákra bámultam, hol a sárgásan fénylő villanykörtére, hol meg az asszony papucsára.

Folyton az járt az eszemben, hogy íme, most itt ül velem szemben a Szent Asszony. Bandi így emlegette őt mindig: „Csak a gyerekeit nézi, meg az emberét az a szent asszony. Tudod, öcsém, az az asszony olyan zárt világot teremtett körülöttünk, amelyben minden a mi családunkat szolgálja: az autóbusz csak azért jár, hogy engem pontos időben elszállítson a munkába, a gyerekeket pedig az iskolába; az iskola is csak azért létezik, hogy az ő gyerekeiből nagy embert faragjon; a tv-t csak azért találták fel, hogy mi otthon ülhessünk esténként, értesülhessünk a világ folyásáról és élvezhessünk a szebbnél szebb látványosságokban.”

A Szent Asszony világos kék papucsáról lassan feljebb kúszott a tekintetem. A steppelt hosszú pongyola alól kibújt formás lába. „Olyan a lába, mint két pezsgősüveg” — mondta egyszer Bandi. Lehet, hogy olyan, nem tudom, még nem láttam pezsgősüveget. Keze az ölében pihent. Hát ez nem egészen szent kéz, inkább csak amolyan proli kezek ezek, kissé vörösek a mosástól, mosogatástól. Persze, hisz megmondta Bandi: „Mennyit dolgozik látástól vakulásig, csoda, hogy bírja.” Az arca azonban olyan, mint egy filmcsillagé. Érdekes, gondoltam magamban, az arcot legkevésbé viseli meg a munka. A bőre sima, az orra formás, de a szeme... A szeme úgy ragyog, kéken és vidáman, mintha az öröm tükre volna.

Mondanom kellene már valamit. Valamit Bandiról, esetleg magamról vagy órála, a szent asszonyról. Miről beszélgessek vele?

— Tudja — kezdtem lassan, a szavakat keresgélve —, egy hónapon át éjjel-nappal csak magáról dumáltunk. Én még kezdő vagyok, alig volt nőügyem, nem is érdemes róla beszélni, de a Bandi egész regényt mesélt el nekem kettejükről. Elmondta, hogy dögöltek maga után a srácok, maga volt a legszebb lány az utcában. Meg aztán, hogy odajárt a fodrászüzlethez, ahol maga inaskodott, és a kirakatüvegen át bámészkodott, reszketve várta, hogy lássa magát fehér köpenyben. És amikor először csókolóztak a parkban, maga folyton mondogatta: ezt nem szabad, ezt nem szabad, de azért visszacsókolta, aztán sóhajtozott, s megint azt mondta, hogy ezt nem szabad, és újra visszacsókolta. Bandi

szerint a maga szája olyan meleg és puha, mint a friss kenyér. És a nászéjszakájukról is elmondott mindent részletesen. Azt is, hogy maga szűz volt, és ő ezt fontosnak tartotta, s hogy maga egész éjszaka ismételte: „Vigyázz, nehogy gyerekem legyen, majd később, ha leszolgáttad a katonaságot.” Aztán múltak a hetek, s egyszer csak maga kezdte követelni a szeretkezést. „Asszony lett belőle” — így mondta Bandi. És attól kezdve a maga teste úgy sötét, mint a forró homok, s egyszer csak azt mondta: „Gyere, gyere, nem bánom, hadd legyen gyerekünk, ne kímélj, maradj bennem.”

— Elég! — csattant fel az asszony. — Hagyja abba ezt a zagyvaságot!

Meghökkenve néztem rá. Elsápadt a haragtól, szeméből hideg fény áradt felém.

Belém fagyott a szó, s akkor ébredtem rá, hogy hülyén viselkedek, hogy valami ostoba félreértés támadt köztem és a barátom felesége között, s ezt valamiképpen tisztáznom kell, ha beledöglök is.

— Ne haragudjon rám, könyörgöm — mondtam kétségbeesve —, én úgy szeretem Bandit, és magát is szeretem.

Az asszony megenyhült, hosszan vizsgált, mint valami csodabogarat, aztán puhán elmosolyodott, és kedvesen közölte:

— Kis buta.

Igaza van Bandinak, gondoltam magamban, valóban szent asszony ez, lám, milyen elnéző velem szemben, vagyis egy ökörrrel szemben.

Nem vagyok félszeg, inkább túl szájas vagyok, összevissza dumálok, ez a bajom. Tény azonban, hogy nemigen voltam bejáratos jobb családokhoz, mint amilyen például ez a Gerák család. Fogalmam sincs, milyen itt a stílus. De ha fogalmam volna, akkor se tudnék olyan választékosan beszélni, mint Bandi, aki többször is figyelmeztetett, hogy ne használjak csúf kifejezéseket. Egyszer, amikor éjjel a cellában beszélgetés közben elnyomott az álom, azt mondtam neki: pofa be, s a másik oldalamra fordultam. Mentem felrázott, s hosszú előadást tartott anyanyelvünkről és az illendőségről. „Művelt ember nem mondja a barátjának, hogy pofa be. Pofája a lónak van, nem az embernek.” Mindaddig az volt a meggyőződésem, hogy a „pofa be” rendkívül találó, értelmes és hatásos kifejezés, ha valakit el akar hallgattatni az ember, ám Bandi meggyőzött az ellenkezőjéről. Esküszöm, nem ejtem ki soha többé. De hiába fogadkozom, hiszen lám, most is ellőttem a dolgot. Az asszony azonban megbocsátott.

Csupa mosoly, csupa figyelmesség áradt belőle, én meg olvadoztam, mint a fagylalt a napon.

Előbb pálinkával kínált, aztán hideg vacsorát tálalt vörös borral. Sürgött-forgott körülöttem, s csak akkor ült le, amikor fekete után rágyújtottunk.

— Maga miért volt benn? — kérdezte, egyenesen az arcomba fújva a füstöt.

— Kölcsönvettem egy gépkocsit. Beszívtunk a haverokkal, s mindenáron kocsikázni akartunk. Egy hónapot kaptam. Egye fene. Fő, hogy visszavesznek a gyárba. Alig fél éve kezdtem dolgozni. Huszonegy éves vagyok még csak.

— Elég kevés — mondta az asszony derűsen, újabb füstfelhőt fújva az arcomba.

Csoda jól éreztem magam, egymás után ürítettem a poharam, s minduntalan arra gondoltam, hogy bár Bandi is itt lenne velünk.

Ekkor kezdődött a baj.

Az asszony bekapcsolta a rádiót, és a ritmusnak átengedve magát, tánclépésekkel közeledett felém, megfogta a kezem, magához vont, s máris együtt roptuk a táncokat egymás után, ahogy a lemezeket váltották. Közben éreztem, hogy tapad hozzám, hogy a pongyola alatt szinte semmi sincs rajta, s egyszer csak rádöbbsentem, hogy szorít, ölel, arcát az arcomhoz tapasztja, holott a rádióban már régen a híreket mondták.

Jó darabig képtelen voltam megmoccanni, egy szót kinyögni, de a vér bezzeg mozgott bennem, s úgy felforrósodott, hogy egyből kivert a verejték.

Ha akkor valaki nyakon öntött volna jeges vízzel, talán megúsztam volna a dolgot.

— Azt mondtad, hogy szeretsz — hallottam az asszony fátyolos hangját. A szája egy milliméterre volt a fülemtől, a lehelete megcsapta a dobhártyámat.

Az ember nincsen fából.

Elbuktam.

Az örvény magával rántott, s vitt, vitt egyre mélyebbre.

A szent asszony meg-megújuló mohósággal, bámulatos szakértelemmel és lankadatlan céltudatossággal vezetett a kéj előttem még ismeretlen tájai felé. Félig-meddig önkivületi állapotban engedelmeskedtem hívó mozdulatainak és fojtott, követelő szavának: „Gyere, tégy velem, amit akarsz, gyere, gyere.”

Eddig csak csitri lányokkal volt dolgom, a parkban vagy a töltés alatt, sebtében, félve. Életemben először feküdtem meztelenül meztelen nővel, asszonnyal, szent asszonnyal, akit a férjén kívül eddig nem érdekelt senki, s mámoros fejjel úgy hittem, hogy voltaképpen csak most tárul fel előttem az élet igazi értelme, a gyönyör csodálatos világa, a boldogság teljessége.

Nem tudtam, mikor aludtam el, de az ébredés szörnyű volt.

Lassan hajnalodik, s én itt fekszem idegen ágyban, mellettem a barátom felesége.

Gazember vagyok, utolsó alak, jellemtelen fráter.

Bűntudat marcangol. Zavarodottan, bizonytalanul töprengek, vajon mi vitt a lejtőre.

Az alvó asszonyra pillantok. Meg kellene verni, meg kellene fojtani.

Inkább engem kellene megverni, megfojtani.

Kiugrok az ágyból, gyorsan felöltözök.

Közben az asszony felébredt, és széles mosollyal hunyorog felém.

— Hova készülsz, fiúka?

— A pokolba — válaszolom mérgesen. — Mégpedig a legelső vottal.

— Ne durcáskodj, fiúka — gügyögi, és könyökére támaszkodva bámul rám. A festék elkenődött a szeme alatt, apró ráncai kiütözköznek a nappali fényben.

Megállók az ágy előtt. Csömör és undor rágja a lelkemet.

— Ringyó vagy — sziszegtem fojtott haraggal. — Én se vagyok különb nálad.

Erre elkezd nevetni, nevetni, én meg tehetetlen dühvel indulok az ajtó felé.

— Várj! — hallom a hangját. Metsző gúny és idegenség árad belőle. — Ne menj még. Előbb szedd össze vacak ajándékaidat, s vidd el azoknak, akiknek szántad. Gerákné az udvar túlsó oldalán lakik. Ötödik ajtó. Vigyázz, nehogy megint eltévedj, te kis majom!